

Idea

Celem niniejszej pracy konkursowej jest znalezienie odpowiedzi na kluczowe wyzwania oraz zróżnicowane potrzeby dzisiejszych mieszkańców Gdańska, a także przywrócenie historycznego trendu (przerwanego cezurą II Wojny Światowej) w którym Długie Ogrody z biegiem lat zyskiwały na znaczeniu oraz stawały się coraz bardziej reprezentacyjną częścią miasta. Intencją autorów jest stworzenie przestrzeni, która nie tylko będzie ewokować unikatową XIX wieczną atmosferę, ale także będzie stanowić impuls do dalszego rozwoju oraz uszlachetniania tej części miasta.

Rozwiązania projektowe godzą pozorną sprzeczność pomiędzy współczesnością a historią. Nowy wizerunek Długich Ogrodów, kreowany w duchu współczesnym, jest silnie inspirowany elementami historycznymi. Założenie to wynika z poczucia odpowiedzialności za kształt ważnej przestrzeni publicznej Gdańska i świadomości wartości materialnej i niematerialnej dawnego Traktu Królewskiego.

Nowe elementy architektoniczne otrzymały formy współczesne. Mają one stanowić wartość dodaną, lecz nie wybijającą się na pierwszy plan w przestrzeni Traktu Królewskiego, a jednocześnie oddawać ducha naszych czasów – takie działanie projektowe wpisuje się w ideę autentyczności przestrzeni publicznej i buduje wizerunek Gdańska jako miasta rozwijającego się i twórczego. Współczesne formy architektoniczne subtelnie nawiązują do historycznych detali i charakterystycznych dla Gdańska materiałów i ich kolorystyki. Unikamy modnych (ulotnych / zmiennych), uniwersalnych i systemowych rozwiązań, nie dostosowanych do specyfiki gdańskiej architektury.

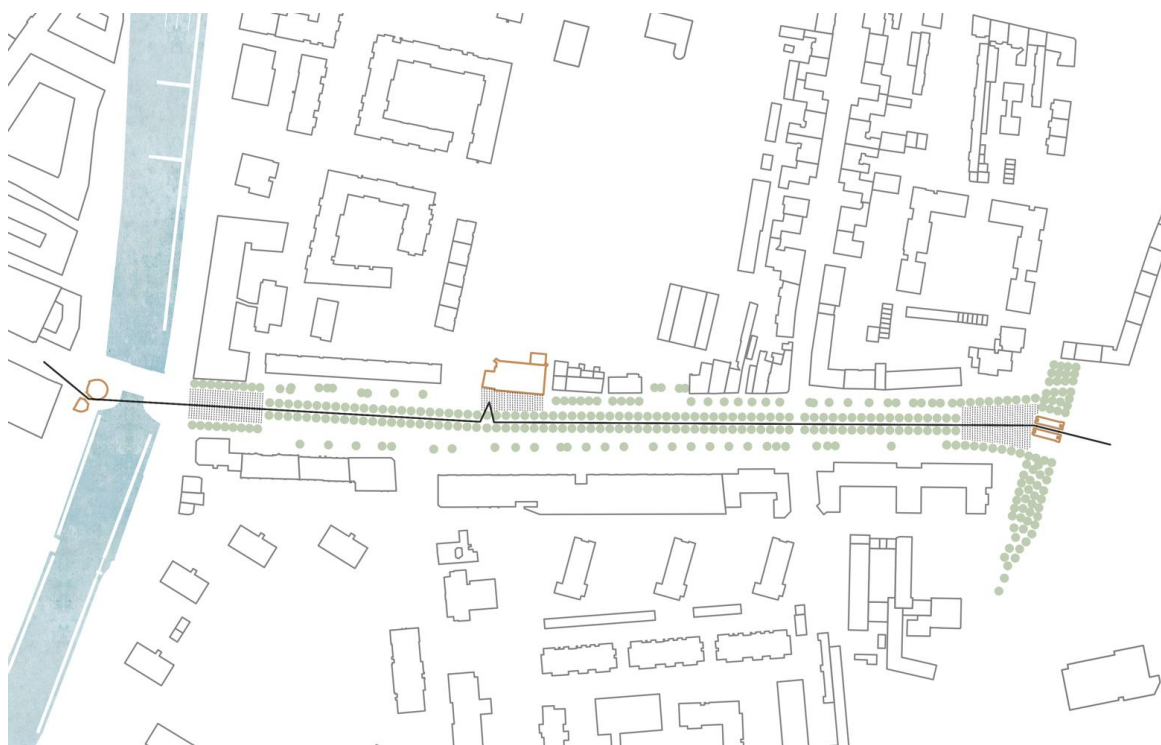
Przyjęte ściśle granice opracowania konkursowego nie pozwalają na pełne odniesienie się do zdiagnozowanych problemów funkcjonowania tej strefy miasta. Niniejsza koncepcja projektowa stara się zasygnalizować ważne aspekty urbanistyczne i architektoniczne, jednak poza obszarem ściśle projektowym, mogą mieć one jedynie charakter dyspozycji i postulatów

Diagnoza stanu istniejącego

1. Zdominowanie Długich Ogrodów przez intruzywny ruch kołowy oraz parkingi samochodowe kosztem przyjaznej przestrzeni dla pieszych
2. Wyabstrahowanie Długich Ogrodów z urbanistycznego założenia dawnego Traktu Królewskiego. Obecnie ulica nie stanowi wspólnej, funkcjonalnej całości z ul. Długą, Długim Targiem i ul. Stągiewną.
3. Wnętrze urbanistyczne Długich Ogrodów jest zdeformowane w wyniku zniszczeń wojennych i powojennej przebudowy tego fragmentu miasta. We fragmentach historyczne linie zabudowy zostały niefortunnie rozsunięte.
4. Obydwa zakończenia Długich Ogrodów, zarówno zachodnie, w sąsiedztwie Bramy Stągiewnej jak i wschodnie przy Bramie Żuławskiej, są niedookreślone i niezdefiniowane: nie mają określonych elewacji, nie tworzą jednoznacznego wnętrza urbanistycznego, dojścia do nich są nieoptymalne, potencjalnie niebezpieczne z uwagi na skonfliktowanie z ruchem kołowym. Dodatkowo sylweta Bramy Żuławskiej zakłócona została rozległą estakadą i wysiloną trasą drogową. Zakończenie Długich Ogrodów w tej strefie nie jest wykształcone i urbanistycznie „rozpływa się” w krajobrazie miejskim.
5. Ulica ma charakter wybitnie tranzytowy / komunikacyjny i nie jest obecnie przestrzenią spotkań i odpoczynku.
6. W przestrzeni Długich Ogrodów brakuje stref zieleni, nie widać spójnego pomysłu na organizację małej architektury i oświetlenia ulicznego
7. Pierzeję ulicy definiuje chaotyczna zabudowa, z kilkoma obiektami historycznymi (kościół św. Barbary, kilka kamienic), modernistycznymi blokami z okresu socrealizmu oraz współczesnymi budynkami wielorodzinnymi. Ponadto wzdłuż Długich Ogrodów wciąż pozostają puste działki możliwe do zabudowy.

Przyjęte założenia kompozycyjne

Koncepcja zakłada sformułowanie głównej zasady kształtowania rewitalizowanej przestrzeni publicznej, jako drogi opartej o dwa place miejskie i „stację podróżną”: plac przed Bramą Stągiewną, plac za Bramą Żuławską oraz stację podróżną, stanowiącą niejako niezbędny punkt oparcia wobec dwóch przeciwległych placów – plac przed kościołem św. Barbary. Strefy połączone zostały Długimi Ogrodami – zieloną osią precyzyjnie skierowaną w dawne przejścia bramne (pomiędzy Stągwią i Stągiewką oraz wrota Bramy Żuławskiej) stanowiącą szkielet kompozycyjny całego założenia. Kierunki osi urbanistycznej, jej lokalizację oraz charakterystyczne przełamanie oparto o wnikliwe analizy historyczne i urbanistyczne. Zamknięcia widokowe stanowią zabytki architektury militarnej jako najważniejsze w odbiorze elementy wnętrza alei lipowej.

Rys. 1 Główne osie i elementy kompozycyjne

Dalsze analizy projektowe, w tym analiza istniejącego układu drogowego oraz analiza nasłonecznienia pozwoliły na podjęcie decyzji o podziale Długich Ogrodów na dwie podstawowe strefy funkcjonalne:

1. Słoneczną strefę „flaner” (fr.: *flâneur* – włóczęga, spacerowicz) uwolnioną z ruchu samochodów
2. Zacienioną strefę komunikacyjną z uspokojonym ruchem samochodów i rowerów

W strefie „flaner” wyodrębniono dodatkowo linearny ogród miejski z odtworzoną aleją lipową i swobodną kompozycją zieleni niskiej, będący miejscem spotkań, odpoczynku i rekreacji.

Rys.2 Słoneczna strefa „flaner” oraz zacieniona strefa komunikacyjna

Główne elementy urbanistyczne

Założenie urbanistyczne rozpoczyna się placem za Bramą Żuławską. Plac zdefiniowany jest potencjalną zabudową (południowa strona Długich Ogrodów), projektowanym ogrodem wertykalnym w historycznej linii zabudowy (północna strona Długich Ogrodów) i dodatkowo podkreślony projektowanymi szpalerami drzew. W miejscu historycznych wałów obronnych wyznaczających granicę miasta zaprojektowano na nieco wyniesionym terenie gęste skupiska drzew domykające plac od strony wschodniej. Posadzkę placu wykonano z kostki granitowej i płyt granitowych nawiązujących kolorystyką i formatem do płyt balastowych. W oś placu subtelnie wnikają elementy Długiego Ogrodu: drewniane bale oraz zieleń w rozszczelnionej posadzce. Oś placu, skierowana w stronę historycznego przejścia bramnego. Charakterystyczny kąt pod jakim Brama Żuławska zwrócona jest w stronę osi Długich Ogrodów podkreślony został kontrpunktem: unoszącymi się nad posadzką placu dwoma drewnianymi platformami z projektowanym drzewem w środku. Poza funkcją rekreacyjną układ platform umożliwi aranżację kameralnej sceny / podestu . W sąsiedztwie bramy proponuje się odtworzenie dawnej pompy Abisynki widocznej na rycinie Matthäusa Deischa.

W centralnej części urbanistycznej kompozycji zaprojektowano strefę symboliczną: przed kościołem przewiduje się realizację onirycznej instalacji artystycznej: tafli wody, w obrębie której usytuowane zostaną historyczne ławy kościelne. Pusta nawa pod sklepieniem nieba, sugestywnie opowiada o tragizmie II Wojny Światowej i zniszczeniach Gdańska. Zakłada się cykliczne napełnianie i spuszczenie wody z niecki umożliwiając korzystanie z ław kościelnych za dnia (miejsce kontemplacji i pamięci, uroczystości plenerowych lub codziennego użytkowania, jako jeden z projektowanych zestawów mebli miejskich). Po zmroku iluminacja świątyni podkreślona zostanie efektywnym odbiciem w tafli wody.

Długie Ogrody kończą się placem przed Bramą Stągiewną. Plac zdefiniowany jest istniejącą zabudową i dodatkowo podkreślony zostanie projektowanymi szpalerami drzew. Posadzka placu wykonana z kostki granitowej i płyt granitowych nawiązujących kolorystyką i formatem do płyt

balastowych. W oś placu subtelnie wnikają elementy Długiego Ogrodu: drewniane bale, zieleni w rozszczelnionej posadzce oraz woda w postaci wertykalnych strumieni fontanny. Oś placu, skierowana w stronę historycznego przejścia bramnego (pomiędzy Stągwią a Stągiewką), zwieńczona została kameralnym akcentem: ławką o charakterystycznym kształcie (nawiązującym do elementów herbu Gdańska) usytuowanej w niecce fontanny. Centralna strefa pozbawiona stałych i mocnych trójwymiarowych elementów pozwala na różnorodną aranżację placu i zapewnia jego wielofunkcyjność.

Rdzeniem kompozycyjnym projektowanego założenia urbanistycznego jest linearny ogród miejski z odtworzoną aleją lipową i swobodną kompozycją zieleni niskiej. Rytmicznie posadzone drzewa skontrastowane zostały z miękkimi liniami krzewów, traw i kwiatów, alejek ogrodowych oraz elementami małej architektury. W osi ogrodu zaprojektowano kładkę wykonaną, dla wyróżnienia oraz podkreślenia znaczenia, w nawierzchni z bali drewnianych.

Oryginalne proporcje wnętrza urbanistycznego ulicy Długie Ogrody przywracają:

1) sytuowane w historycznej linii zabudowy ogrody wertykalne – trejaże, których przestrzenna forma jest efemeryczną reminiscencją dawnej sylwety kamienic mieszkalnych

2) potencjalna nowa zabudowa (przedstawione na PZT i wizualizacjach formy mają charakter przykładowy) w południowo-wschodniej części założenia

Komunikacja

Obecne trendy w urbanistyce („miasto zrównoważone”, „nowy urbanizm” itp) i udane realizacje rewitalizacji przestrzeni publicznych, pokazują, że odejście od prymatu samochodów w mieście i stworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej nie są już romantycznymi wizjami idealistów, a realnym celem możliwym, czy wręcz koniecznym do realizacji. Przestrzenie współdzielone, woonerfy, strefy uspokojonego ruchu to obecnie standard w kreowaniu stref śródmiejskich. Zespół autorski, dzieląc diagnozy zwolenników rozwoju miasta jako ludzkiej wspólnoty (a nie tylko rozwijającej się infrastruktury), proponuje radykalne ograniczenie powierzchni zajętej przez samochody (zdublowane drogi, wszechobecne parkingi) i odzyskanie przestrzeni dla pieszych i zieleni.

Analizy układu drogowego rejonu Śródmieścia ze szczególnym uwzględnieniem terenu opracowania konkursowego i bezpośredniego sąsiedztwa pokazują, że do obsługi Długich Ogrodów wystarcza jedna ulica dwukierunkowa wraz z systemem ulic prostopadłych. Projekt zakłada uspokojenie ruchu i realizację ulicy o szerokości 6m (2x3m), której fragmenty przebiegają przez wyniesione strefy współdzielone (np. plac przed Bramą Stągiewną, plac przed kościołem św. Barbary).

Ponadto analizy projektowe potwierdzają możliwość:

a) wprowadzenia ruchu jednokierunkowego na ulicach: Seredyńskiego i św. Barbary

b) zakończenia ulicy Długa Grobla przed Długimi Ogradami zawrotką

dzięki czemu znacznie podnosi się standard i jakość przestrzeni pieszej i rekreacyjnej w północnej, nasłonecznionej strefie Długich Ogrodów.

Po ustanowieniu ulic Seredyńskiego i Św. Barbary jako jednokierunkowych, ustanowieniu ulicy Długa Grobla jako bez przejazdu oraz likwidacji większości miejsc postojowych ul. Długie Ogrody będzie przenosić mniejsze natężenia ruchu niż w stanie istniejącym. W rezultacie nie zachodzi konieczność realizowania buspasa na wlocie z ul. Elbląską. Autobusy stojące na pasie w kierunku ul. Elbląskiej mogą swobodnie wybrać każdy kierunek na skrzyżowaniu. Przewidziano

przystanek autobusowy na placu za Bramą Żuławską (kolejny przystanek zlokalizowany jest na ul. Łąkowej w sąsiedztwie skrzyżowania z Długimi Ogrodami). W ocenie zespołu autorskiego realizacja zatoki autokarowej typu „kiss and ride” w obrębie Długich Ogrodów nie jest rozwiązaniem optymalnym. Analiza całego układu komunikacyjnego, uwzględniająca planowane remonty i przebudowy m.in. ul. Podwale Przedmiejskie i ul. Łąkowej pokazuje, że w bezpośrednim sąsiedztwie terenu opracowania konkursowego znajdują się lepsze miejsca na wytyczenie miejsc czasowego postoju autokarów. Tym niemniej istnieje możliwość zlokalizowania zatoki autokarowej pomiędzy zieloną osią Długich Ogrodów a ulicą lub na placu przed Bramą Stągiewną.

W strefie „flaner” ruch rowerowy jest dopuszczony w formie uspokojonej we współdzielonej z pieszymi przestrzeni chodnika. W zacienionej, południowej strefie komunikacyjnej, na projektowanej ulicy Długie Ogrody, ruch rowerowy odbywa się na zasadach ogólnych po jezdni.

Z uwagi na zaproponowane rozwiązania komunikacji pieszej i kołowej w północnej i południowej części Długich Ogrodów centralna strefa ogrodowa nie musi pełnić funkcji tranzytowej i stanie się rekreacyjną, zieloną przestrzenią w osi urbanistycznej Traktu Królewskiego (przy czym jak najbardziej spokojne spacerowanie wewnątrz alei będą jedną z podstawowych atrakcji zrewaloryzowanej przestrzeni). Pasma ogrodów będzie we wszystkich istotnych miejscach, wynikających z naturalnego ruchu pieszych oraz rowerzystów, skomunikowane organicznie z przestrzeniami po stronie północnej oraz południowej. W związku z tym przestrzeń o charakterze kameralnym, rekreacyjny, czy wręcz nastrojowym będzie jednocześnie przestrzenią całkowicie dostępną oraz otwartą dla wszystkich potencjalnych użytkowników.

Zgodnie z regulaminem konkursu, na ul. Długie Ogrody, zapewniono 66 miejsc postojowych (w tym 4 dla osób z niepełnosprawnościami).

Kluczowym aspektem dla „odzyskania” Bramy Żuławskiej jest przebudowa węzła komunikacyjnego ulic: Elbląskiej, Siennickiej, Podwala Przedmiejskiego i Długich Ogrodów (wariantowo uwzględniająca także rozbiórkę estakady). W ramach pracy konkursowej, zespół autorski i specjaliści drogowi zbadali możliwość przebudowy skrzyżowania i podłączenia ulicy Długie Ogrody do zewnętrznego układu komunikacyjnego jedynie w południowej części układu urbanistycznego. Analizy drogowe potwierdzają poprawność powyższych założeń projektowych, co w konsekwencji umożliwi wykreowanie atrakcyjnego (nieskonfliktowanego z drogą samochodową) placu miejskiego w sąsiedztwie Bramy Żuławskiej.

Rozwiązania projektowe poza zakresem opracowania mają charakter pomocniczy i służą do weryfikacji poprawności przyjętej koncepcji urbanistycznej.

Funkcja

Generalny podział na strefy: nasłonecznioną oraz południową implikuje funkcjonalne wyodrębnienie przestrzeni usługowo-spacerowo-rekreacyjnej (w części północnej) oraz głównego pasa komunikacyjnego (w części południowej).

W nasłonecznionej (północnej) części wnętrza urbanistycznego przewiduje się koncentrację miastotwórczych usług w parterach budynków oraz wydzielenie 3 stref :

- 1) Strefy usługowej wzdłuż fasad budynków (ogródki gastronomiczne, witryny sklepowe, instalacje artystyczne, mała architektura w pasie zieleni, zielone przedogródki)
- 2) Strefy spacerowej z dopuszczonym, uspokojonym ruchem rowerowym
- 3) Strefy ogrodowej (odtworzona aleja lipowa) będącej miejscem kameralnych spotkań, odpoczynku i rekreacji

W części zacienionej (południowej) przeważa funkcja komunikacyjna (dwukierunkowa ulica Długie Ogrody z zatokami postojowymi po obu stronach jezdni oraz chodnik wzdłuż ulicy). W strefie południowej, na wysokości placu przed Bramą Stągiewną oraz placu przed kościołem św. Barbary, przewidziano także przestrzenie współdzielone, w których najwyższy priorytet ma pieszy, co umożliwi rozwój usług w parterach i ich integrację z przestrzenią publiczną.

Przedstawione w pracy konkursowej rozwiązania architektoniczne kreują wielofunkcyjny charakter przestrzeni publicznej. Formy placów miejskich, unikanie w ich obrębie dużych, stałych elementów małej architektury umożliwia różnorodną aranżację wnętrza urbanistycznego dostosowaną od doraźnych potrzeb użytkowników. Wykonano między innymi analizę usytuowania kramów jarmarcznych w obrębie Długich ogrodów:

Rys.3 Kramy Jarmarku św. Dominika

Odpowiadając z jednej strony na wyzwania związane z gospodarką wodami opadowymi jak również na potrzeby i oczekiwania współczesnych użytkowników zdecydowano, iż całe wewnętrzne pasmo założenia zostanie zaaranżowane w formie „Długich Ogródów Deszczowych”.

Zgodnie z wytycznymi PWKZ projekt nie przewiduje uczytelnienia relikwów historycznych obiektów kubaturowych. Przywrócenie właściwej skali wnętrza urbanistycznego oraz charakteru przestrzeni, zaproponowano poprzez artystyczne, ekologiczne instalacje wertykalnych ogrodów deszczowych. Zaproponowane instalacje oprócz pełnienia funkcji związanej z gospodarką wodami opadowymi, poprzez zwiększenie transpiracji mają wymiar symboliczny, a ich linearna niezdefiniowana struktura może przywoływać na myśl zachowane na materiałach kartograficznych tory powroźników.

Wzdłuż ulicy znajdują się obecnie pojedyncze egzemplarze drzew w większości jarzębów szwedzkich. Są to cenne okazy zarówno ze względów przyrodniczych jak i kompozycyjnych z uwagi na historyczne znaczenie jako drzewo alejowe. Bardzo nieliczne, w zasadzie szczątkowe są nasadzenia niższego piętra roślinności, w którym dominują śliwy łączy oraz bzy. Jedynymi

stosunkowo młodymi nasadzeniami są rabaty róż okrywowych w części środkowo-zachodniej. Trawniki z większości są mocno zdegradowane w tymi poniszczone przez ruch samochodów.

Projektowane nasadzenia z jednej strony nawiązują do historycznych gatunków, form i zasad kształtowania zieleni, a z drugiej są w zgodzie ze współczesnymi oczekiwaniami tworzenia przestrzeni z myślą o złożonych wymaganiach użytkowych, dostępności oraz aspektach ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem tzw. "niebiesko-zielonej infrastruktury".

Centralny pas zieleni wytyczony jako osiowy z zamknięciami widokowymi na Bramę Stągiewną oraz Bramę Żuławską stanowi linearny ogród deszczowy. Ściany wnętrza kompozycji ogrodowej definiuje odtwarzana aleja lipowa. Z uwagi na zróżnicowane wymagania dot. warunków wodnych dla szpalerów lip oraz roślinności hydrofitowej całość założenia ogrodu deszczowego rozplanowano w meandrujących nieckach (polderach) pozostawiając niejako na wyniesieniu odziomki pni drzew celem uniknięcia niekontrolowanego zalania. Jako podstawowy gatunek dla obsadzenia szpalerów lipowych przewiduje się rekomendowaną w związku z rewaloryzacją Wielkiej Alei Lipowej (obecnie Aleja Zwycięstwa) odmianę 'Pallida' nawiązująca do historycznego gatunku lipy holenderskiej występującej również oryginalnie na Długich Ogrodach. Pod rozważenie warto wziąć również lipę krymską (*Tilia x euchlora*), będącą niezwykle wartościowym, dostojnym drzewem alejowym stosowanym w historycznych założeniach, a której egzemplarze zachowały się obecnie na terenie objętym opracowaniem konkursowym. Ponadto cechuje się ona wysoką odpornością na mszyce oraz na wysokie temperatury, co z uwagi na spodziewane wzrosty średniorocznych temperatur w ciągu najbliższego stulecia może nie być bez znaczenia.

Dolne piętro roślinności ogrodów deszczowych skomponowano z gatunków hydrofitowych oraz charakterystycznych dla środowiska łąkowego niskich krzewów. Całość stanowi linearną kompozycję ogrodową o bogatej kolorystyce, kształtowanej w sposób bardzo swobodny przy jednocześnie ściśle ustalonej stałej szerokości, podkreślającej szerokość historycznej alei lipowej. Pasmowa rabata bylinowo-krzewiasta kryje w sobie szereg funkcji z których najważniejsze to: estetyczna, retencyjna, historyczno-kompozycyjna, widokowa, rekreacyjno-wypoczynkowa. Projektowane główne gatunki pełniące w głównej mierze rolę tzw. „mokrego” ogrodu deszczowego to:

narecznica samcza, tojeść pospolita, krwawnica pospolita, babka wodna, wiązówka błotna, kosaciec żółty, kosaciec syberyjski, mozga trzciniowata, tatarak zwyczajny, firletka poszarpana, śláz dziki, manna mielec, paprotka zwyczajna, funkia babkolistna, funkia sina, wilczomlecz błotny, sit Gerarda, sit rozpierzchły, niezapominajka błotna, przytulia wonna, chaber łąkowy, storczyk błotny, kmieć błotna, kukułka plamista, kuklik zwisły, mięta nadwodna, jeżogłówka gałęzista, pełnik europejski, żywokost lekarski, groszek łąkowy, fiołek torfowy, pałka szerokolistna, obuwik pospolity.

Stanowiska pod drzewami (poza nieckami retencyjnymi):

żarnowiec miotlasty, róża pomarszczona, jęczyczka Przewalskiego, bodziszek łąkowy, trzęślica modra, kokoryczka wonna, miodunka ćma, konwalia majowa, pióropusznik strusi, podrzeń żebrowiec, parzydło leśne, tawuła wierzbolistna, przywrotnik miękki.

Strefy zieleni po północnej oraz południowej stronie Wielkiej Alei Lipowej projektowane są jako tzw. „zieleni tła”. Funkcja tych nasadzeń ma charakter uzupełniający dla kontralei, a także w dużej mierze stanowi zielenie izolacyjną, tj. bądź separującą funkcje komunikacyjno-parkingowe od pieszych i rekreacyjnych, bądź wydzielającą poszczególne mniejsze obszary tzw. wnętrza obiektywne w celu poprawy komfortu i samopoczucia użytkowników. Najważniejsze gatunki piętra niskiego „zieleni tła” stanowić będą:

wierzba wiciowa, brzoza niska, barwinek pospolity, pęcherznica kalinolistna, borówka brusznica, porzeczka alpejska, modrzewnica pospolita, krwiściąg mniejszy, marchew zwyczajna, lepnica rozdęta, gwiazdnica pospolita, kostrzewa czerwona, wiechlina zwyczajna, rokitnik zwyczajny 'Hikul', wiciokrzew pospolity, bodziszek żałobny, ligustr pospolity

Dla wyższego piętra (drzew i krzewów) roślinności dopełniających "zielen tła" przewidziano: jarząb szwedzki, klon polny, klon jawor, olsza szara, dąb szypułkowy, bez koralowy, kalina koralowa, dereń świdwa, rokitnik pospolity

Szczególnym rodzajem nasadzeń będą pnącza rozpięte na projektowanych trejażach, instalacjach ekologiczno-artystycznych, wertykalnych ogrodach deszczowych. Instalacje uczytelniające oryginalną skalę wewnątrz urbanistycznych poprzez dodatkową zwiększoną powierzchnię transpiracji mają stanowić istotny element gospodarki wodami opadowymi. W połączeniu z ogrodem deszczowym w osi założenia oraz mokradłami na tyłach Bramy Żuławskiej w założeniu projektu całość wód opadowych będzie pożytkowana oraz zatrzymywana w zlewni. Jedynie dla sytuacji ponadnormatywnych zakłada się wykonanie przelewu awaryjnego do Nowej Motławy.

Na trejażach zaprojektowano zróżnicowane gatunki roślin pnących w szczególności: wiciokrzew pomorski, wiciokrzew Tellmana, winobluszcz zaroślowy, powojnik pnący, winorośl pachnąca, chmiel zwyczajny

W rejonie Bramy Żuławskiej zaproponowano nasadzenia mające podkreślić dawny przebieg fortyfikacji ziemnych. Zastosowano gęste zadrzewienia z robinii akacjowej, podszyte bluszczem pospolitym. W bezpośrednim sąsiedztwie bramy, w miejscu dawnych wartowni po obu stronach przewidziano strzyżone żywopłoty grabowe. Od frontu po obu stronach zaproponowano zadarnienie barwinkiem. Przedpole obiektu urozmaicono soliterowym nasadzeniem dębu szypułkowego podbudowanego niskimi krzewami (bez, rokitnik) oraz dwupoziomową drewnianą platformą wielofunkcyjną. Na tyłach Bramy Żuławskiej w miejscu poza historycznym obrysem fortyfikacji pozostawiono miejsce na mokradła wpisujące się w *genius loci* całego założenia długich ogrodów, które początkowo budowano na grobli ziemnej, nadsypując sukcesywnie tereny rozlewisk. Zaażowana zielen hydrofitowa mimo, iż komponowana i precyzyjnie dobrana, swoim naturalistycznym charakterem przypominać ma historyczne mokradła. Założenie takie pełnić ma jednocześnie funkcje retencyjną oraz przyczyniać się do zwiększenia bioróżnorodności.

Nawierzchnie

W projekcie przewidziano zastosowanie wyłącznie naturalnych oraz właściwych dla miejsca materiałów. Posadzki w całości wykonane z różnokolorowych granitów skandynawskich w zróżnicowanych formatach oraz fakturach w zależności od potrzeb funkcjonalnych danego fragmentu przestrzeni.

Kostkę granitową cięto-łupaną zastosowano na placach oraz na pasach kompensacyjnych i uzupełniających przy ciągach pieszych. Miejsca o większym natężeniu ruchu oraz najkrótsze dojścia zostaną wykonane z kostki o powierzchni gładkiej, wygodnej dla wszystkich użytkowników. W miarę oddalania się od najważniejszych osi, w nawierzchni będzie w sposób płynny pojawiała się również kostka o nawierzchni łupanej co pozwoli na zredukowanie współczynnika spływu wód opadowych.

Celem podkreślenia najważniejszych ciągów pieszych zastosowano nawierzchnię z płyt balastowych wykonaną na wzór historycznej, również z granitów skandynawskich. Całość kompozycji z uwagi na naturalne piękno, różnorodnego kolorystycznie a także wielkościowo oraz fakturowo kamienia, stanowić ma rodzaj posadzki o charakterze dywanu/parkietu miejskiego.

Na ciągach przeznaczonych pod komunikację kołową zostanie zastosowana kostka granitowa rzędowa.

W miejscach przecięcia się z ważnymi kierunkami ruchu pieszego kostka rzędowa zostanie zastąpiona kostką kwadratową jak na ciągach pieszych wraz z wyniesieniem płaszczyzny skrzyżowań.

Pod miejscami postojowymi oraz w miejscach mniej uczęszczanych przewidziano kostkę granitową z zieloną fugą.

Rdzeń kompozycyjny podkreślający osie widokowe wykonany zostanie z bali drewnianych o wymiarach ok. 15x15 cm.

Szczególnym rodzajem nawierzchni będzie ażurowa powierzchnia części projektowanych placów po obu stronach założenia. Kostka granitowa równomierna zostanie znacznie rozszczelniona. Dzięki zastosowaniu kraty stalowej umożliwiona zostanie infiltracja wody, wegetacja traw oraz niskich bylin, które nie zakłócają funkcjonalności placu jako miejsca targowiska oraz wydarzeń plenerowych.

Nawierzchnia środkowego pasma ogrodów deszczowych zostanie wykonana z kamienia polnego wraz z zieloną fugą. W miejscach o większej intensywności ruchu kamień będzie szlifowany, w miarę przybliżania się do rabat roślinności hydrofitowej będzie bardziej zróżnicowany i naturalny. Pod samymi nasadzeniami ogrodu deszczowego przewidziano ściółkę kamienną z drobnego kamienia polnego jako spójnego materiału dla całego środkowego pasa zieleni. Powyższe rozwiązanie nawiązuje do widocznego na historycznych zdjęciach sposobu wypełniania powierzchni w sąsiedztwie alei lipowej.

Mała architektura

Meble oraz tzw. galaneteria miejska zostały zaplanowane konsekwentnie z trzech szlachetnych materiałów: drewna, żeliwa(zamiennie stali) oraz kamienia. W celu przywrócenia dawnego nastroju salonu miejskiego zdecydowano o wprowadzeniu słupów oświetleniowych na wzór historycznych lamp gazowych.

Charakterystyczny element smukłego słupa o przekroju czterolistnej koniczyny posłużył jak *leitmotiv* dla pozostałych elementów małej architektury takich jak kosze czy stojaki rowerowe. W intencji autorów powyższe elementy mają sprawiać wrażenie jakby od zawsze znajdowały się na Długich Ogrodach i nie wyróżniać się jakąś obcą, współczesną formą. Nieco odmienne podejście jest do kształtowania siedzisk. Wyróżniono dwa rodzaje ławek. Pierwszy o formie swobodnej zastosowano we wnętrzach pasma ogrodu deszczowego. Urządzenia te mają być wykonane w sposób pozwalający na użytkowanie przez wszystkie grupy wiekowe, a także osoby z niepełnosprawnościami. Wielofunkcyjne siedziska rozplanowane na nieregularnych rzutach wpisujące się w naturalistyczne nasadzenia, będą posiadały zróżnicowane wysokości, oparcia, podłokietniki oraz odpowiednie płaszczyzny nawierzchni utwardzonej w sąsiedztwie. Wszystkie te elementy pomyślano jako spełniające najlepiej pojęte standardy dostępności oraz podnoszące wartość funkcjonalną obiektów. Drugim typem ławek będą uporządkowane geometryczne ławki lokalizowane wzdłuż północnego ciągu pieszego. Począwszy od okrągłych ławek okalających nasadzenia szpalerowe jarzębu szwedzkiego na placu od strony Bramy Stągiewnej, poprzez ławki prostokątne domykające poszczególne zieleńce w ciągu traktu a skończywszy na linearnej ławce, rozszerzającej się w rzucie zgodnie z kierunkami powstałego placu przy Bramie Żuławskiej. W tej przestrzeni funkcję rekreacyjno-wypoczynkową domyka ławka-platforma wielofunkcyjna założona na dwóch okręgach (wyższym i niższym). Element oprócz miejsca spotkań może stanowić okazjonalnie rodzaj sceny/estrady, miejsca wystawienniczego lub handlowego. Całość platformy znajdować się będzie w cieniu i pod sklepieniem zaplanowanego w tym miejscu drzewa solitera – dębu szypułkowego.

W projekcie zawarto również trzy elementy małej architektury związane z wodą. Idąc od strony wschodniej, przed Bramą Żuławską umieszczono, zainspirowaną ryciną Matthaeusa Deischa replikę żeliwnej pompy miejskiej. Oprócz znaczenia historyczno-konserwatorskiego obiekt ten ma być w pełni funkcjonalny, wykorzystywany na co dzień jako atrakcja dla dzieci, turystów a w trakcie wszelkich aktywności, wydarzeń (w szczególności Jarmark Dominikański) w obrębie placu, będzie mógł pełnić funkcję czysto użytkową jak przemywanie rąk, naczyń, przedmiotów.

Kolejnym elementem jest instalacja symboliczno-konteplacyjna w miejscu dawnej południowej nawy kościoła św. Barbary. Wykorzystano bardzo delikatną (głęboką na ok 1cm) taflę wody w której umieszczono kamienne repliki starych ław kościelnych (ściany nawy nie są w żaden fizyczny sposób odwzorowane w przestrzeni). Efemeryczne słupy światła uwidaczniające się wieczorami z parującej delikatnie (przy różnicy temperatur) wody mogą wskazywać dawny przebieg ścian świątyni.

Trzecim obiektem jest wieńcząca oś Drogi Królewskiej, linearna fontanna zakończona siedziskiem. Siedzisko jako prosta bryła kamienna o przekroju przypominającym „+” z centralną niewielką szczeliną wypełniona wodą zarówno na górze jak i po bokach. Element ten oprócz stworzenia możliwości do różnorodnych interpretacji i poszukiwania symbolicznych znaczeń dla przechodniów ma również pełnić funkcje czysto użytkowe, punkt gdzie można przemyć dłonie, twarz lub przepłukać jakiś przedmiot, naczynie w szczególności w trakcie organizowanych dorocznych targów. Obiekt jest zarówno punktem końcowym jak i początkowym głównej osi kompozycyjno-widokowej. W przestrzeni placu ,w posadzce drewnianej która w sposób płynny zanika i pojawia się, na końcu umiejscowiono również dyskretne wertykalne dysze, które w upalnie dni będą z pewnością przyjemnym akcentem. W trakcie jakichkolwiek imprez i wydarzeń w przestrzeni placu po wyłączeniu dysz cała przestrzeń będzie do dyspozycji i dowolnej aranżacji.

Na przełamaniu głównej osi kompozycyjnej, które wypada w sąsiedztwie kościoła św. Barbary zaprojektowano prostokątny postument kamienny z makietą kościoła prezentującą bryłę świątyni przed bombardowaniem podczas II Wojny Światowej. Miejsce jako tzw. punkt formalnie ważny

w przestrzeni wnętrza urbanistycznego dodatkowo podkreślono trójkątnym znakiem w posadzce z bali drewnianych wykonanym z ażurowej blachy kortenowskiej.

Bilans powierzchni

Powierzchnia opracowania: 27024.89 m²

1. Kostka granitowa rzędowa: 3212.99 m²

2. Kostka granitowa (place): 2318.69 m²

3. Kostka granitowa z płytami balastowymi (ciągi piesze i pieszo-rowerowe): 7903.56 m²

4. Kostka granitowa z zieloną fugą (miejsca postojowe, miejsca mniej uczęszczane): 1552.06 m²

5. Ażurowa nawierzchnia z kostki przerośnięta zielenią (fragmenty placów): 561.46 m²

6. Nawierzchnia drewniana: 935.67m²

7. Powierzchnia ogrodów deszczowych ze ściółką kamienną: 4431.52 m²

8. Powierzchnia zieleńców (trawniki i krzewy): 6108.94 m²

Informacja o szacowanych kosztach realizacji Inwestycji oraz kosztach wykonania Przedmiotu usługi		
ul. Długie Ogrody w Gdańsku		
L.p.	Opis	Wartość [netto]
1	Roboty zewnętrzne na terenie Inwestycji	39 537 009 zł
1.1	Prace rozbiórkowe i przygotowawcze	4 652 605 zł
1.2	Nawierzchnia z kostki granitowej rzędowej na podbudowie wraz z krawężnikami/obrzeżami	1 728 589 zł
1.3	Nawierzchnia z kostki granitowej (place) na podbudowie wraz z krawężnikami/obrzeżami	1 172 608 zł
1.4	Nawierzchnia z kostki granitowej z płytami balastowymi (ciągi piesze i pieszo-rowerowe) na podbudowie wraz z krawężnikami	5 527 750 zł
1.5	Nawierzchnia z kostki granitowej z zieloną fugą (miejsca postojowe, miejsca mniej uczęszczane) na podbudowie wraz z krawężnikami	968 610 zł
1.6	Nawierzchnia ażurowa z kostki przerośniętej zielenią (fragmenty placów) na podbudowie wraz z krawężnikami	350 396 zł
1.7	Nawierzchnia drewniana na podkonstrukcji i podbudowie	1 409 494 zł
1.8	Drzewa projektowane wraz z niezbędnym wyposażeniem	2 453 280 zł
1.9	Powierzchnia ogrodów deszczowych ze ściółką kamienną	2 860 989 zł
1.10	Powierzchnia zieleńców (trawniki i krzewy)	4 929 915 zł
1.11	Elementy wyposażenia terenu	2 152 000 zł
1.12	Przebudowa kanalizacji deszczowej	1 750 258 zł
1.13	Instalacja oświetlenia zewnętrznego	869 617 zł
1.14	Zewnętrzna instalacja elektroenergetyczna	807 000 zł
1.15	Zewnętrzna instalacja teletechniczna	968 400 zł
1.16	Przebudowa kolizji z infrastrukturą techniczną	3 443 200 zł
1.17	Rezerwa budżetowa	3 492 298 zł
Szacunkowy koszt NETTO realizacji Inwestycji w stanie umożliwiającym odbiór Inwestycji i dopuszczenie jej do użytkowania		39 537 009,00 zł netto
Szacunkowy koszt BRUTTO realizacji Inwestycji w stanie umożliwiającym odbiór Inwestycji i dopuszczenie jej do użytkowania		48 630 521,00 zł brutto
Szacunkowy łączny koszt NETTO wykonania Przedmiotu usługi		1 865 844,00 zł netto
Szacunkowy łączny koszt BRUTTO wykonania Przedmiotu usługi		2 294 998,00 zł brutto